ULKOMINISTERIÖ 12.3.2026
Turvallisuuspolitiikan ja kriisinhallinnan
yksikkö

Valtioneuvoston selvitys: Vuoden 2026 ennakkovaikuttamispainopisteet: puolustus ja rajaturvallisuus (E 12/2026 vp); ulkoministeriön asiantuntijalausunto

Valtioneuvosto on määrittänyt vuoden 2026 EU-ennakkovaikuttamisen painopisteet E-selvityksessä 101/2025 vp marraskuussa 2025. Yksi kolmesta vuodelle 2026 määritetyistä valtioneuvoston EU-ennakkovaikuttamisen painopisteistä on puolustus ja rajaturvallisuus. E-kirjeellä 12/2026 vp valtioneuvosto täydentää puolustukseen ja rajaturvallisuuteen liittyviä ennakkovaikuttamiskantoja ja antaa eduskunnalle selvityksen asiassa. Lisäksi E-kirjeellä 12/2026 vp muodostetaan ennakkovaikuttamiskantoja myös tulevaan Euroopan unionin turvallisuusstrategiaan. Ulkoministeriöltä on pyydetty kirjallista asiantuntijalausuntoa erityisesti arktiseen turvallisuuteen liittyen.

Arktinen turvallisuus

Arktisen alueen turvallisuusympäristö on muuttunut haasteellisemmaksi, mikä heijastaa yleisiä geopoliittisia muutoksia Euroopassa Venäjän aloittaman hyökkäyssodan jälkeen. Venäjä on Euroopan turvallisuudelle suora ja pysyvä uhka, joka heijastuu myös arktiselle alueelle. Venäjän toiminta ja sotilaallinen varustautuminen on uhka koko unionille ja sen lähialueille. Venäjä vahvistaa sotilaallista läsnäoloaan ja toimintaansa läntisillä rajoillaan Ukrainan hyökkäyssodan kehityksen ja käytettävissä olevien resurssien puitteissa ja tämän kehityksen voidaan olettaa nopeutuvan hyökkäyssodan päätyttyä.

Venäjällä on arktisella alueella elintärkeitä turvallisuus- ja taloudellisia intressejä. Tämä yhdessä Ukrainan osoittaman Venäjän madaltuneen voimankäyttökynnyksen kanssa vaikuttaa kielteisesti arktisen alueen vakauteen. Arktinen alue on yhä enemmän myös Kiinalle kiinnostava alue, ja Venäjä-yhteistyö tarjoaa Kiinalle portin alueelle. Ulkoministeriö pitää tärkeänä, että EU-yhteistyön perustana on yhteinen uhka-arvio ja tilannekuva.

Sotilaallinen toiminta ja vastakkainasettelu arktisella alueella on lisääntynyt. Arktisen alueen merkitys on korostunut strategisessa kilpailussa arktisten merireittien avautuessa ja alueen luonnonvarojen hyödyntämismahdollisuuksien kasvaessa.

Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyksien myötä Itämeri ja arktinen alue muodostavat yhtenäisen geostrategisen alueen, mikä vaikuttaa myös Pohjois-Euroopan strategiseen asetelmaan.

Euroopan unioni on keskeinen toimija arktisen alueen tulevaisuutta muokattaessa. Suomi pitää tervetulleena EU:n uutta sitoutumista arktiseen turvallisuuteen ja kestävyyteen. EU:n komissio ja ulkosuhdehallinto valmistelevat arktisen politiikkansa päivitystä. Unionin viimeisin arktinen tiedonanto on lokakuulta 2021, ja päivityksellä vastattaisiin

turvallisuustilanteen ja toimintaympäristön muutoksiin. Avoimet konsultaatiot käynnistettiin ennen joulua ja jatkuvat maaliskuun puoliväliin. Tavoitteena on julkaista EU:n arktisen politiikan päivitys viimeistään syyskuussa 2026. Strategiassa turvallisuuskysymysten odotetaan nousevan keskeiseen rooliin ja EU:n tulee määritellä oma näkemyksensä alueen merkityksen muutokseen.

EU:lla on vahva strateginen intressi toimia keskeisessä roolissa arktisella alueella. Arktinen alue on olennainen osa EU:ta, joka koostuu maantieteellisesti unionin pohjoisen osan maa- ja merialueista. EU:n ydinintressissä on vahva, tulevaisuuteen suuntautunut ja kokonaisvaltainen lähestymistapa alueeseen. Arktinen alue on erottamaton osa myös euroatlanttista turvallisuutta. Ulkoministeriö katsoo, että arktiset näkökulmat olisi johdonmukaisesti sisällytettävä EU:n yhteiseen ulko-, turvallisuus - ja puolustuspolitiikkaan ja EU:n aloitteisiin, ohjelmiin ja välineisiin.

EU:n tulee varmistaa EU:n ja Naton toisiaan täydentävä ja saumaton yhteistyö pohjoisen EU:n puolustusvalmiuden vahvistamiseksi ja harkita arktisen turvallisuuden vahvistamista saumattomalla EU:n ja Naton yhteistyöllä. Ulkoministeriö katsoo, että EU:n tulee panostaa entistä enemmän sotilaalliseen liikkuvuuteen ja tarvittavaan infrastruktuuriin arktisilla alueilla. Kriittisiin ja kiireellisiin tarpeisiin, kuten liikenneyhteyksiin, digitaalisiin yhteyksiin, satelliittiteknologiaan, vastaaminen on elintärkeää Euroopan turvallisuuden ja puolustuksen kannalta. Alueella tarvitaan tiivistä yhteistyötä EU:n ulkopuolisten maiden kanssa ja suorituskykyjen kehittämistä mm. liikenneyhteyksissä, digitaalisissa yhteyksissä, satelliittiteknologiassa.

Erityisenä haasteena ovat ankarat arktiset olosuhteet, jotka edellyttävät EU:n arktisten suorituskykyjen kehittämistä. Ulkominiteriö katsoo, että elintärkeiden infrastruktuurien resilienssin ja suojaamisen vahvistaminen, avaruusjärjestelmien ja strategisten mahdollistajien, ilmapuolustusjärjestelmien, miehittämättömien järjestelmien ja maataistelukyvyn kehittäminen on tärkeää.

Arktista turvallisuutta koskevassa päätöksenteossa tulee asianmukaisesti huomioida saamelaisten alkuperäiskansaoikeudet, mukaan lukien heidän oikeutensa kieleen, kulttuuriin, perinteisiin elinkeinoihin sekä merkitykselliseen osallistumiseen ja kuulemiseen heitä koskevissa asioissa.

Euroopan turvallisuusstrategia

EU-komission puheenjohtaja von der Leyen ilmoitti tammikuussa 2026 aikomuksestaan antaa uusi eurooppalainen turvallisuusstrategia kesällä 2026. Strategialla on tarkoitus vastata viimeaikaisiin geostrategisiin ja -poliittisiin muutoksiin. Euroopan turvallisuusstrategian tavoitteena on huomioida muuttunut turvallisuusympäristö ja vahvistaa muuttuneessa tilanteessa unionin sisäistä ja ulkoista turvallisuuta. Arktinen turvallisuus on tärkeä osa tätä kokonaisuutta. Suomi pyrkii työn käynnistyttyä aktiivisesti vaikuttamaan strategian sisältöön. Suomen ennakkovaikuttamistyössä huomioidaan johdonmukaisuus

kansallisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen ajankohtaisselonteon päivittämisen kanssa, sillä merkittävä osa ajankohtaisselonteon sisällöstä kytkeytyy Suomen toimijuuteen Euroopan turvallisuuden vahvistamiseksi.

Puolustus

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpänä päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen aseelliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Suomi tukee EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan vahvistamista ja edistää unionin turvallisuus- ja puolustusyhteistyön kehittämistä laaja-alaiseen ja konkreettiseen suuntaan maaliskuussa 2022 hyväksytyn strategisen kompassin mukaisesti (UTP-selonteko 2024:33) ja tämän jälkeen ilmestyneiden *Valkoinen kirja EU:n puolustuksesta – valmius 2030* (19.3.2025, *JOIN/2025/120 final*) ja *Rauhan säilyttäminen – Puolustusvalmiuden tiekartta 2030* (16.10.2025, JOIN/2025/ 27 final) mukaisesti.

Ulkoministeriö kiinnittää tässä yhteydessä erityistä huomiota myös Ukrainan tukemiseen Venäjän hyökkäyssodan kontekstissa. Tuki Ukrainalle ja maan suvereniteetille, itsenäisyydelle ja alueelliselle koskemattomuudelle on Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeinen prioriteetti. Jatkuva kansainvälinen tuki on välttämätöntä Ukrainan puolustuskyvylle ja maan neuvotteluaseman vahvistamiselle, jotta hyökkäyssodan kohteeksi joutuneelle Ukrainalle varmistetaan oikeudenmukainen ja kestävä rauha. Euroopan puolustusteollista kapasiteettia on kasvatettava ja puolustustarvikkeiden sisämarkkinoita vahvistettava, niin Ukrainan pitkäjänteiseksi tukemiseksi kuin Euroopan puolustuskyvyn vahvistamiseksi (UTP-selonteko 2024:33).

Suomelle on tärkeää, että EU keskittyy yhä enemmän jäsenmaiden puolustuksen ja sotilaallisten suorituskykyjen tukemiseen sekä Euroopan puolustusteollisen ja -teknologisen pohjan vahvistamiseen (UTP-selonteko 2024:33). Myös hybridi- ja kybervalmiuksien, sotilaallisen liikkuvuuden ja avaruuskyvykkyyksien sekä EU:n ja Naton välisen yhteistyön kehittäminen on tärkeää (UTP-selonteko 2024:33).

Suomi yhtyy tiekartassa esitettyyn näkemykseen, että EU:n ja jäsenvaltioiden tulee ottaa enemmän vastuuta omasta turvallisuudestaan ja puolustuksestaan. Euroopan puolustus edellyttää pelotteen kehittämistä eurooppalaisten suorituskykyjen vahvistamisen kautta (E-kirje Puolustusvalmiuden tiekartasta).